

ЗАКОН ЗА ДОСТЪП И РАЗКРИВАНЕ НА ДОКУМЕНТИТЕ И ЗА ОБЯВЯВАНЕ НА ПРИНАДЛЕЖНОСТ НА БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ КЪМ ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И РАЗУЗНАВАТЕЛНИТЕ СЛУЖБИ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА АРМИЯ

Обн. ДВ. бр.102 от 19 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.41 от 22 Май 2007г., изм. ДВ. бр.57 от 13 Юли 2007г., изм. ДВ. бр.109 от 20 Декември 2007г., изм. ДВ. бр.69 от 5 Август 2008г., изм. ДВ. бр.25 от 3 Април 2009г., изм. ДВ. бр.35 от 12 Май 2009г., изм. ДВ. бр.42 от 5 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.82 от 16 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.93 от 24 Ноември 2009г., изм. ДВ. бр.18 от 5 Март 2010г., изм. ДВ. бр.54 от 16 Юли 2010г.

Глава първа. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Този закон урежда реда за достъп, разкриване, използване и съхраняване на документите на Държавна сигурност и на разузнавателните служби на Българската народна армия, включително и на техните предшественици и правоприемници, за периода от 9 септември 1944 г. до 16 юли 1991 г.

(2) Обявяването на принадлежност на български граждани, заемащи публични длъжности или извършващи публични дейности, към органите по ал. 1 се извършва при условията и по реда на този закон.

(3) За прилагането на този закон се създава централизиран архив на документите на Държавна сигурност и на разузнавателните служби на Българската народна армия.

(4) Документите на Държавна сигурност включват и:

1. документите на Вътрешни войски и на Разузнавателния отдел на Гранични войски, създадени в периода от 9 септември 1944 г. до 16 юли 1991 г.;
2. следствените дела, водени от Държавна сигурност, и съдебните дела, по които в резултат на дейността на Държавна сигурност или разузнавателните служби на Българската народна армия са произнесени присъди.

Чл. 2. Източник на информация по този закон са и оригиналните документи, съхранени:

1. от физически или юридически лица и предадени на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия;
2. в органите на държавна власт, независимо от административните актове за тяхното унищожаване.

Чл. 3. (1) Публични длъжности по смисъла на този закон са:

1. президентът и вицепрезидентът на Република България;
2. народните представители в Народното събрание и в Европейския парламент;
3. министър-председателят, заместник министър-председателите, министрите и заместник-министрите;
4. председателят и съдиите от Конституционния съд;
5. омбудсманът, заместник-омбудсманът и главният секретар в администрацията на омбудсмана;
6. председателите и заместник-председателите на държавни агенции, председателите и членовете на държавни комисии;
7. съдиите, прокурорите, следователите, дознателите;

8. членовете на Висшия съдебен съвет;

9. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) председателят, заместник-председателят и членовете на Комисията за защита на конкуренцията;

10. председателят, заместник-председателят и членовете на Комисията за регулиране на съобщенията;

11. управителят, подуправителите, председателят, заместник-председателите, членовете на управителен, надзорен и контролен съвет, директорите, заместник-директорите, ръководителите на отдели и ръководителите на сектори в Българската народна банка, Сметната палата, Националният осигурителен институт и Националната здравноосигурителна каса;

12. изпълнителните директори на изпълнителни агенции и ръководителите на държавни институции, създадени със закон или с постановление на Министерския съвет, и техните заместници;

13. (изм. - ДВ, бр. 18 от 2010 г., в сила от 05.03.2010 г.) членовете на Изпълнителния съвет и на Надзорния съвет на Агенцията за приватизация и следприватизационен контрол;

14. главният секретар, генералните директори, заместник генералните директори, главните директори, заместник главните директори, директорите, заместник-директорите, началниците на районните полицейски управления, началниците на отдели и началниците на сектори в Министерството на вътрешните работи;

15. (изм. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г.) началникът и заместник-началникът на отбраната, командващият съвместното оперативно командване, началниците и заместник-началниците на щабовете по подготовката на сухопътните войски, военновъздушните и военноморските сили и началникът на щаба по осигуряването и поддръжката;

16. (изм. и доп. - ДВ, бр. 109 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г., изм. - ДВ, бр. 93 от 2009 г.) директорът, заместник-директорите, директорите на дирекции, началниците на отдели и началниците на сектори в служба "Военна информация" и служба "Военна полиция" към Министерството на отбраната, директорът, заместник-директорите, началниците на отдели и началниците на секции в Националната разузнавателна служба, началникът, заместник-началниците, началниците на отдели и началниците на сектори в Националната служба за охрана, председателят, заместник-председателите, и държавните служители в Държавна агенция "Национална сигурност";

17. областните управители и заместник областните управители;

18. кметовете, заместник-кметовете, секретарите на общини и общинските съветници;

19. председателят, заместник-председателите, генералните директори, членовете на управителен съвет, членовете на контролен орган, членовете, ръководителите на редакции (дирекции), ръководителите на отдели и ръководителите на сектори в Съвета за електронни медии, Българската национална телевизия, Българското национално радио и Българската телеграфна агенция;

20. председателите, заместник-председателите, секретарите и членовете на централните избирателни комисии за произвеждане на избори;

21. ръководителят на Националния център за изучаване на общественото мнение към Народното събрание;

22. членовете на политическите кабинети на министър-председателя, на заместник министър-председателите и на министрите;

23. посланиците, генералните консули и заместник-ръководителите на дипломатическите мисии на Република България;

24. главният секретар, директорите, началниците на отдели и началниците на сектори в администрацията на Народното събрание, щатните служители към постоянните комисии на Народното събрание;

25. главният секретар, началникът на кабинет, секретарите, съветниците, ръководителите на

отдели и ръководителите на сектори в администрацията на президента;

26. главните секретари, генералните директори, заместник генералните директори, главните директори, заместник главните директори, директорите, заместник-директорите, началниците на отдели и началниците на сектори в централната и териториалната администрация на изпълнителната власт;

27. членовете на Висшата атестационна комисия при Министерския съвет;

28. лицата на длъжност в органите на Европейския съюз, Организацията на Северноатлантическия договор и всяка друга международна организация, в която членува или в чиято дейност участва Република България;

29. други длъжности, които се заемат с акт на президента на Република България, Народното събрание, Министерския съвет или министър-председателя.

(2) Публични дейности по смисъла на този закон са дейностите, извършвани от:

1. собствениците, директорите, заместник-директорите, главните редактори, заместник главните редактори, членовете на редакционните съвети, политическите коментатори, водещите на предавания, водещите на рубрики в печатни издания или електронни медии; собствениците и ръководителите на социологически агенции; собствениците и ръководителите на рекламни агенции; собствениците на агенции и дружества за осъществяване на връзки с обществеността;

2. председателят, заместник-председателите, главният научен секретар, членовете на управителни съвети, директорите, заместник-директорите, научните секретари в Българската академия на науките и в нейните научни институти и други самостоятелни звена;

3. ректорите, заместник-ректорите, деканите, заместник-деканите, директорите на филиали, директорите на департаменти и ръководителите на катедри в държавни и частни висши училища и университети; директорите и заместник-директорите на училища по Закона за народната просвета;

4. управителите и изпълнителните директори, членовете на управителните и контролните съвети на лечебните заведения, председателите, заместник-председателите, главните секретари и членовете на управителните съвети на Българския лекарския съюз и на Българския зъболекарски съюз; председателят, генералният директор и заместник генералните директори на Българския Червен кръст;

5. председателите, заместник-председателите, членовете на ръководни и контролни органи на политически партии или коалиции съгласно съдебното решение за регистрация, на синдикални организации или на организации на работодатели или на други юридически лица с нестопанска цел;

6. ръководителите и членовете на управителните органи на религиозни общности;

7. председателите, заместник-председателите и членовете на Висшия адвокатски съвет, Висшия контролен съвет и Висшия дисциплинарен съд;

8. председателите и членовете на управителните и контролните органи на националните спортни организации и на Българския олимпийски комитет;

9. членовете на управителните, контролните и надзорните органи и прокуристите на банки, на застрахователи и презастрахователи, на фондови борси, на акционерни дружества, организиращи неофициален пазар на ценни книжа, на инвестиционни посредници и на инвестиционни дружества;

10. едноличните търговци, които организират хазартни игри; членовете на управителни, контролни и надзорни органи и прокуристите на юридически лица, организиращи хазартни игри;

11. (изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) едноличните търговци - предприятия, осъществяващи електронни съобщения; членовете на управителни, контролни и надзорни органи и прокуристите на юридически лица - предприятия, осъществяващи електронни съобщения;

12. едноличните търговци - радио- и телевизионни оператори; членовете на управителни, контролни и надзорни органи и прокуристите на юридически лица - радио- и телевизионни

оператори;

13. синдиките, включени в списъка по чл. 655, ал. 2, т. 7 от Търговския закон или в списъка на синдиките при Централната банка.

Глава втора.

ОРГАНИ ЗА РАЗКРИВАНЕ НА ДОКУМЕНТИТЕ И ЗА ОБЯВЯВАНЕ НА ПРИНАДЛЕЖНОСТ НА БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ КЪМ ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И РАЗУЗНАВАТЕЛНИТЕ СЛУЖБИ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА АРМИЯ

Раздел I.

Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия

Чл. 4. (1) Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, наричана по-нататък "комисията", е независим държавен орган, който осъществява политиката на Република България за разкриването, обявяването и съхраняването на документите на Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия.

(2) Комисията е юридическо лице, първостепенен разпоредител с бюджетни кредити и със седалище София.

(3) Комисията е постоянно действащ орган, който се подпомага от администрация.

(4) Комисията изготвя правилник за своята дейност и дейността на администрацията си. Правилникът се обнародва в "Държавен вестник".

(5) Комисията представя в Народното събрание доклади за извършената дейност два пъти годишно - до 20 юли и до 20 декември, които се приемат с решение.

Чл. 5. (1) Комисията е колегиален орган и се състои от девет членове, включително председател, заместник-председател и секретар, които се избират от Народното събрание за срок пет години по предложение на парламентарните групи. Членовете на комисията могат да бъдат преизбрани само за още един мандат.

(2) При определяне на състава на комисията никоя от представените в Народното събрание политически партии и коалиции не може да има мнозинство.

(3) Членове на комисията могат да бъдат само дееспособни български граждани, с висше образование, с постоянно местожителство в страната, които се ползват с обществен авторитет и доверие и са получили разрешение за достъп до класифицирана информация с ниво на класификация "Строго секретно".

(4) Не могат да бъдат членове на комисията лица, които са:

1. осъждани за умишлени престъпления от общ характер, независимо от реабилитацията;

2. били щатни и нещатни служители на органите по чл. 1;

3. били секретни сътрудници на органите по чл. 1;

4. щатни и нещатни служители, служители под прикритие и сътрудници на службите за сигурност и на службите за обществен ред;

5. на изборна длъжност в орган на държавна власт или на местно самоуправление;

6. на изборна длъжност в ръководни или контролни органи или които представляват политически партии, организации, коалиции, професионални и съсловни организации, съгласно съдебното решение за регистрация;

7. наети по трудово или служебно правоотношение.

- (5) Членовете на комисията осъществяват своята дейност по трудово правоотношение.
- (6) Членовете на комисията освобождават заеманите от тях длъжности, несъвместими с изискванията по ал. 4, в 7-дневен срок от избирането им.
- (7) Правомощията на член на комисията се прекратяват от Народното събрание преди изтичане на мандата му:
1. по негово искане;
  2. при фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си повече от три последователни месеца;
  3. при несъвместимост с изискванията по ал. 3 и 4;
  4. (нова - ДВ, бр. 42 от 2009 г.) при влизане в сила на акт, с който е установен конфликт на интереси по Закона за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси.
- (8) При смърт или предсрочно прекратяване на правомощията на член на комисията Народното събрание в едномесечен срок избира нов член до края на първоначалния мандат по реда на чл. 6.

Чл. 6. (1) Предложенията за членове на комисията се внасят в Народното събрание, придружени от автобиография, свидетелство за съдимост, медицинско удостоверение, че не страда от психическо заболяване, необходимите документи за извършване на проучване за надеждност по смисъла на Закона за защита на класифицираната информация и декларация за обстоятелствата и данните по чл. 5, ал. 3 и 4.

(2) Постоянната Комисия по вътрешна сигурност и обществен ред на Народното събрание проверява обстоятелствата по чл. 5, ал. 4, т. 2, 3 и 4 в 14-дневен срок от внасянето на документите по ал. 1.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.) Председателят на Комисията по вътрешна сигурност и обществен ред на Народното събрание изпраща в Държавна агенция "Национална сигурност" документите на кандидатите за членове на комисията за извършване на проучване за надеждност. Държавна агенция "Национална сигурност" извършва специално проучване по смисъла на Закона за защита на класифицираната информация в 14-дневен срок.

(4) Предложенията се разглеждат от постоянната Комисия по вътрешна сигурност и обществен ред на Народното събрание в 7-дневен срок от получаването на информацията по ал. 2 и 3.

(5) Комисията по ал. 2 изслушва кандидатите и в 7-дневен срок внася доклад, обобщаващ резултатите от проведеното проучване.

(6) Кандидатите, които не отговарят на изискванията на този закон, се оттеглят по искане на комисията по ал. 2. Нови предложения се правят в 7-дневен срок от внасянето на доклада по ал. 5.

(7) Народното събрание избира поименно членовете на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия. Народното събрание избира от състава на комисията председател, заместник-председател и секретар.

Чл. 7. (1) Председателят на комисията я представлява, ръководи и организира дейността ѝ, като:

1. определя дневния ред и свиква заседанията;
2. публикува решенията и докладите за дейността ѝ на страницата на комисията в интернет и в бюлетина по чл. 14;
3. внася в Народното събрание два пъти годишно или при поискване доклад за дейността на комисията;
4. осъществява и други дейности съобразно задачите и функциите на комисията.

(2) Заместник-председателят на комисията подпомага председателя в неговата дейност и го замества при негово отсъствие.

(3) Секретарят на комисията организира текущата дейност и подготовката на заседанията на

комисията.

Чл. 8. (1) Заседанията на комисията се свикват от председателя ѝ по негова инициатива или по писмено искане на повече от половината от нейните членове.

(2) Заседанията на комисията се провеждат при кворум повече от половината от всички членове. Решенията се вземат с мнозинство повече от половината от всички членове с явно гласуване.

(3) За заседанията се води стенографски протокол, в който се отразяват разискванията и гласуването на всеки от членовете на комисията.

(4) Решенията на комисията могат да се обжалват по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Чл. 9. При осъществяване на дейността си комисията:

1. издирва, събира, проучва, анализира и оценява документи, съдържащи информация за дейността на органите по чл. 1;

2. разкрива и обявява имената на български граждани, заемали или заемащи публични длъжности или извършвали или извършващи публична дейност, за които е установена принадлежност към органите по чл. 1;

3. предоставя достъп на физически лица до информацията, събирана за тях, по тяхно искане, по искане на техните роднини по права линия до втора степен включително или на нотариално упълномощени от тях лица;

4. издава документи за принадлежност на физически лица към органите по чл. 1;

5. предоставя достъп до документите на органите по чл. 1 по реда на Закона за достъп до обществена информация;

6. води регистри на получените искания и издадените документи по т. 3 и 4;

7. сътрудничи със сродни чуждестранни и международни институции.

Чл. 10. Комисията извършва изследователска дейност, публикува документи, организира семинари, конференции и изложби с образователно-информационен характер.

Чл. 11. Комисията управлява централизирания архив на документите на органите по чл. 1.

Чл. 12. Комисията предоставя на органите по чл. 16, ал. 1 списъци на лицата, заемали или заемащи публична длъжност или извършвали или извършващи публична дейност.

Чл. 13. При изпълнение на дейностите по чл. 9 комисията изисква и получава безплатно информация от:

1. службите за сигурност;

2. органите на държавна власт и на местно самоуправление;

3. физическите и юридическите лица.

Чл. 14. Комисията издава бюлетин, в който публикува информация за своята дейност и за взетите решения. В бюлетина се публикуват и докладите по чл. 4, ал. 5.

Чл. 15. (1) Членовете на комисията получават основно месечно възнаграждение, равно на три средномесечни работни заплати на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в обществения сектор съобразно данни на Националния статистически институт. Основното месечно възнаграждение се преизчислява всяко тримесечие, като се взема предвид средномесечната работна заплата за последния месец от предходното тримесечие.

(2) Председателят на комисията получава месечно възнаграждение с 20 на сто по-високо от

основното месечно възнаграждение по ал. 1, а заместник-председателят и секретарят на комисията - с 10 на сто.

Раздел II.

Задължения на държавните органи

Чл. 16. (1) (Доп. - ДВ, бр. 109 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.) Министърът на вътрешните работи, министърът на правосъдието, министърът на отбраната, министърът на външните работи, директорът на Националната разузнавателна служба, началникът на Националната служба за охрана, директорът на Националната следствена служба, председателят на Държавна агенция "Национална сигурност", председателят на Главно управление на архивите и директорът на Централния военен архив организират в ръководените от тях структури окомплектоването и предаването на документите на органите по чл. 1 на комисията.

(2) Органите по ал. 1 предоставят на комисията:

1. писмени доклади за щатните и нещатните служители и за секретните сътрудници на органите по чл. 1, които са заемали или заемат публична длъжност или са извършвали или извършват публична дейност; в докладите се посочват структурната част на органите по чл. 1 и времето, през което лицата са работили или сътрудничили;
2. писмени доклади за щатните и нещатните служители и за секретните сътрудници на органите по чл. 1, които са заемали или заемат публична длъжност или са извършвали или извършват публична дейност и са сътрудничили или сътрудничат на службите за сигурност и службите за обществен ред след 10 ноември 1989 г.; в докладите се посочват структурната част на органите по чл. 1 и времето, през което лицата са работили или сътрудничили;
3. всички документи, отнасящи се до лицата по т. 1 и 2;
4. други материали, поискани от комисията.

(3) На искането на комисията се отговаря в 14-дневен срок от получаването му. Този срок може да бъде удължен еднократно от комисията по мотивирано искане на органите по ал. 1.

Чл. 17. Органите по чл. 16, ал. 1 по утвърден с председателя на комисията план-график окомплектоват и подготвят за предаване архивните дела и справочния апарат (картотеки, каталози, фондови книги, описи, регистрационни дневници, архивни регистри, исторически справки на фондообразувателите и други).

Чл. 18. Оперативният архив на органите по чл. 1 се предава, като:

1. архивните оперативни дела и следствените и съдебните дела, водени по описа на органите по чл. 1, се окомплектоват и подготвят за предаване по архивни фондове след проверка и сверяване дело по дело в архивния регистър на съответния архивен фонд с предавателно-приемателни протоколи, които съдържат пореден номер, номер на фонда, номер на архивната единица, брой листа; констатираните нередности (липса на цели архивни единици (дела), липса на листа, липса на заверителни надписи и други) се описват в предавателно-приемателните протоколи;
2. картотеките с имената и псевдонимите на секретните сътрудници и обектите на разработки, заедно с регистрационните дневници, се предават поотделно с предавателно-приемателни протоколи, които съдържат пореден номер, регистрационен дневник на секретните сътрудници и обектите на разработка, съдържащ от номер до номер, брой листа; констатираните нередности се описват в предавателно-приемателните протоколи.

Чл. 19. (1) Служебният и партийният архив на органите по чл. 1 се предават, като:

1. архивните дела се окомплектоват и подготвят за предаване по архивни фондове след проверка

и сверяване дело по дело в съответните инвентарни и временни описи с предавателно-приемателни протоколи, които съдържат пореден номер, номер на фонда, номер на архивната единица, брой листа; констатираните нередности (липса на цели архивни дела, липса на листа, липса на заверителни надписи и други) се описват в предавателно-приемателните протоколи; с отделен предавателно-приемателен протокол се предават на комисията инвентарните описи, временните описи, книгата на фондовете (фондовата книга), историческите справки на фондообразователите, тематичните и именните каталози и други;

2. личните кадрови дела на щатните и нещатните служители, заедно с именната картотека, се предават с предавателно-приемателни протоколи, които съдържат пореден номер, архивен номер на личното кадрово дело, брой листа; констатираните нередности (липса на цели лични кадрови дела, липса на листа, липса на заверителни надписи и други) се описват в предавателно-приемателните протоколи.

(2) В случаите, когато едно лице е било щатен или нещатен служител на органите по чл. 1 и на службите за сигурност и на службите за обществен ред, личното кадрово дело се разширява и се оформя ново архивно дело, което съдържа документи само за периода, през който лицето е било щатен или нещатен служител на органите по чл. 1. Техническата обработка се извършва от службата, където е съхранявано делото до предаването му в комисията. Извършените допълнителни дейности по разширяването на личните кадрови дела и оформянето на нови архивни дела се описват в предавателно-приемателните протоколи.

Чл. 20. Предавателно-приемателните протоколи по чл. 18 и 19 се изготвят в два еднообразни екземпляра, подписват се от органа по чл. 16, ал. 1 и от председателя на комисията и се регистрират.

Раздел III.

Задължения на гражданите и институциите

Чл. 21. (1) Длъжностните лица и гражданите, когато бъдат поканени, са длъжни в 7-дневен срок от получаване на поканата да се явят пред комисията и да предоставят исканите от тях сведения и документи.

(2) Органите, които поддържат бази данни и водят регистри на лицата, заемали или заемали публични длъжности или извършвали или извършващи публична дейност, са длъжни при поискване от председателя на комисията в 14-дневен срок да предоставят трите имена, единния граждански номер и заеманата длъжност на тези лица, както и да уведомяват в същия срок за настъпили кадрови промени.

(3) Ръководителите на държавни органи и на юридически лица и търговски дружества предоставят на комисията поисканите от тях документи в 14-дневен срок.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 69 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 82 от 2009 г.) При изпълнение на своите задължения членовете на комисията или оправомощени от нея лица от администрацията й имат право на безплатен достъп до Националната база данни "Население" и до регистъра БУЛСТАТ, както и до Националния автоматизиран информационен фонд за българските лични документи.

Чл. 22. (1) Физическите и юридическите лица и институциите, които притежават оригинални документи на органите по чл. 1, са длъжни да ги предоставят на комисията.

(2) Документите по ал. 1 могат да бъдат предоставени лично, по пощата или по друг начин.

Чл. 23. Физическите и юридическите лица и институциите не могат да публикуват или разгласяват по друг начин документи или части от тях, които установяват принадлежност на

български граждани към органите по чл. 1.

Глава трета.
РЕД ЗА УСТАНОВЯВАНЕ И ОБЯВЯВАНЕ НА ПРИНАДЛЕЖНОСТ КЪМ ДЪРЖАВНА
СИГУРНОСТ И РАЗУЗНАВАТЕЛНИТЕ СЛУЖБИ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА
АРМИЯ

Раздел I.

Установяване на принадлежност към Държавна сигурност и разузнавателните служби на
Българската народна армия

Чл. 24. Принадлежност към органите по чл. 1 се установява при наличието на дейност като щатен или нещатен служител или секретен сътрудник на органите по чл. 1.

Чл. 25. Обстоятелството по чл. 24 се установява въз основа на документи, съдържащи се в информационните фондове, както следва:

1. за установяване на дейност на щатен служител - с данни от неговото лично кадрово дело, щатните разписания или ведомостите за получавани възнаграждения;
2. за установяване на дейност на нещатен служител - с данни от неговото лично кадрово дело, щатните разписания или ведомостите за получавани възнаграждения;
3. за установяване на дейност на секретен сътрудник - със собственоръчно написана или подписана декларация за сътрудничество; собственоръчно написани агентурни сведения; документи за получени възнаграждения; документи, собственоръчно написани или подписани от сътрудника, съдържащи се в делата на оперативен отчет; документи от ръководилия го щатен или нещатен служител, както и наличие на данни за лицето в справочните масиви (регистрационни дневници и картотеки), протоколите за унищожаване или други информационни носители.

Чл. 26. (1) Установяване на принадлежност към органите по чл. 1 е задължително за:

1. лица, регистрирани от изборителните комисии за участие в избори за президент и вицепрезидент, народни представители в Народното събрание и в Европейския парламент, кметове и общински съветници;
  2. лица, заемали публични длъжности от 10 ноември 1989 г. до влизането в сила на този закон;
  3. лица, заемали публични длъжности или извършващи публична дейност към деня на влизане в сила на този закон;
  4. лица, които са посочени като длъжници или са били членове на управителен или контролен орган на предприятие, посочено като длъжник в бюлетина по чл. 3, ал. 2 от Закона за информация относно необслужвани кредити.
- (2) В срок от 24 часа след приключване на регистрацията комисииите по ал. 1, т. 1 предоставят списъците на кандидатите за проверка в комисията.
- (3) (Доп. - ДВ, бр. 25 от 2009 г., в сила от 03.04.2009 г.) Резултатите от проверката на лицата по ал. 1, т. 1 се предоставят на ръководствата на партиите, коалициите и на инициативните комитети, издигнали независими кандидати и се публикуват от комисията в 7-дневен срок в интернет страницата ѝ и в бюлетина по чл. 14.
- (4) Не подлежат на проверка лицата, родени след 16 юли 1973 г.

Чл. 27. (1) Установяване на принадлежност към органите по чл. 1 в рамките на предварителна проверка може да бъде извършено по писмено искане на:

1. политически партии, коалиции и организации по отношение на техните членове;
  2. органи на законодателната, изпълнителната и съдебната власт по отношение на лица, за които предстои избор или назначаване на публична длъжност;
  3. професионални, синдикални, обществени, религиозни, научни и други граждански организации и сдружения по отношение на техните членове.
- (2) Искането по ал. 1 се подписва от представляващия лица по ал. 1. Към искането се прилага писмено съгласие на проверяваното лице за извършване на предварителната проверка.
- (3) Резултатът от предварителната проверка се предоставя в писмена форма на заявителя в 7-дневен срок. При наличието на доказателства за принадлежност към органите по чл. 1 се уведомява и проверяваното лице.

Чл. 28. Комисията се произнася служебно, когато се появят нови доказателства за принадлежност към органите по чл. 1 на лица, за които вече се е произнесла.

Раздел II.

Обявяване на принадлежност към органите на Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия

Чл. 29. (1) Обявяването на принадлежност на лице към органите по чл. 1 се извършва с решение на комисията.

(2) Решението по ал. 1 съдържа:

1. за щатен или нещатен служител - трите имена на лицето по документ за самоличност; дата и място на раждане; всички документи, свързани с кариерното му развитие; структурата или структурите, в които е работило; публичната длъжност или публичната дейност, която е заемало или извършвало или заема или извършва по време на проверката;

2. за секретен сътрудник - трите имена на лицето по документ за самоличност; дата и място на раждане; трите имена на вербувания и ръководил го щатен или нещатен служител; структурата или структурите, в които е осъществявано сътрудничеството; качеството, в което е осъществявано сътрудничеството; използваните псевдоними и документите, въз основа на които е установена принадлежността към органите по чл. 1; кога е снето от действащия оперативен отчет, както и публичната длъжност или публичната дейност, която е заемало или извършвало или заема или извършва по време на проверката.

(3) Лице, на което имената и псевдонимите му са включени в справочните картотеки или регистрационните дневници на съответните служби, се разкрива от комисията, като изрично се отбелязва, че липсват други данни по чл. 25, т. 3.

(4) Решението на комисията се обявява на проверяваното лице и се публикува в интернет страницата на комисията и в бюлетина по чл. 14.

(5) Решението на комисията може да се обжалва от проверяваното лице по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Чл. 30. (1) Не подлежат на публикуване данни за лице, което:

1. е починало;

2. е изразило писмено готовност да дава или е давало информация единствено до навършване на 18-годишна възраст;

3. в тридневен срок след писменото му уведомяване за резултата от предварителната проверка по чл. 27, ал. 3 оттегли кандидатурата си за заемане на публична длъжност или извършване на публична дейност.

(2) Разпоредбата на ал. 1, т. 3 не се прилага за лице, регистрирано в избирателните комисии за

участие в изборите. Ако за такова лице е установена принадлежност към Държавна сигурност или към разузнавателните служби на Българската народна армия, името му задължително се обявява в интернет страницата на комисията и се изпраща на съответната избирателна комисия не по-късно от 7 дни преди изборния ден.

Глава четвърта.

ДОСТЪП ДО ДОКУМЕНТИТЕ НА ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И РАЗУЗНАВАТЕЛНИТЕ СЛУЖБИ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА АРМИЯ

Чл. 31. (1) Всеки има право:

1. на достъп до информацията, събирана за него или за неговите починали съпруг/а или роднини по права линия до втора степен включително в органите по чл. 1;

2. да поиска да бъде извършена проверка за него или за неговите починали съпруг/а или роднини по права линия до втора степен включително за установяване на принадлежност към органите по чл. 1;

3. на достъп до документите на органите по чл. 1 за научноизследователска, публицистична и проучвателна дейност по реда на Закона за достъп до обществена информация.

(2) Правото по ал. 1 се упражнява чрез подаване на писмено заявление до комисията лично или от нотариално упълномощен представител.

(3) Комисията отговаря писмено на заявлението по ал. 2 в 30-дневен срок, като уведомява лицето за времето и мястото за запознаване с документите.

(4) Достъпът по ал. 1 включва:

1. непосредствено запознаване с документите;

2. издаване на копия от документи;

3. разкриване самоличността на лицата, давали информация по делото.

(5) За упражняване на правото по ал. 4, т. 3 се подава изрично писмено заявление.

(6) В случаите, когато съдържанието на документите може съществено да наруши права и законни интереси на трети лица, чиито имена са споменати в документите, и няма изрично писмено съгласие от тях или от техните законни наследници, се предоставят копия, които не включват данните, отнасящи се до третите лица.

(7) В случаите на ал. 6 лицето подписва декларация за неразгласяване на обстоятелствата, които са му станали известни.

(8) Лице, за което е установена принадлежност към Държавна сигурност или към разузнавателните служби на Българската народна армия, има право да се запознае с документите, съдържащи се в неговото лично и работно дело. Лицето може да обжалва решението на комисията за установяване на принадлежност по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Чл. 32. (1) Не се разкриват и публично оповестяват документи, чието разкриване или публично оповестяване би увредило интересите на Република България в международните отношения или би създавало сериозна опасност за живота на дадено лице.

(2) За да не бъде разкрит или публично оповестен документ, съответната служба за сигурност внася мотивирано предложение в комисията. Комисията се произнася с решение, което е окончателно и не подлежи на обжалване.

(3) Документите по ал. 1, които не се разкриват и публично оповестяват, се регистрират в отделен архивен фонд в централизирания архив по чл. 1, ал. 3, който е на пряко разпореждане на председателя на комисията.

Глава пета.
АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 33. (1) Длъжностно лице, което не изпълни задължение, произтичащо от този закон, се наказва с глоба от 15 000 до 30 000 лв.

(2) Актовете за установяване на нарушенията се съставят от член на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия или от оправомощени от комисията длъжностни лица.

(3) Наказателните постановления се издават от председателя на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия.

(4) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "Документ" е всяка записана информация, независимо от материалния ѝ носител, включително информацията в автоматизирани и комплексни информационни системи и бази данни.

2. "Щатни служители" са български граждани, осъществявали държавна служба в органите по чл. 1 от ниво оперативен работник, следовател и дознател включително.

3. "Нещатни служители" са български граждани, привлечени да изпълняват задачи и поръчения, свързани с дейността на органите по чл. 1.

4. "Секретни сътрудници" са български граждани, оказвали негласна помощ на органите по чл. 1 в качеството на резиденти, агенти, съдържатели на явочни квартири, съдържатели на секретни (конспиративни) квартири, осведомители, доверени лица и информатори.

5. "Лично кадрово дело" е организационна форма, в която се събират данни за кадровото развитие на щатните и нещатните служители.

6. "Щатно разписание" е документ, съдържащ имената на щатните и нещатните служители, осъществявали дейност в службите и звената на органите по чл. 1.

7. "Служби за сигурност" са служби за сигурност по смисъла на § 1, т. 1 от допълнителните разпоредби на Закона за защита на класифицираната информация.

8. "Служби за обществен ред" са служби за обществен ред по смисъла на § 1, т. 2 от допълнителните разпоредби на Закона за защита на класифицираната информация.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 2. В едномесечен срок от влизането в сила на закона Народното събрание избира членовете на комисията.

§ 3. В 45-дневен срок от избирането ѝ комисията приема правилник за своята дейност и дейността на администрацията си и го обнародва в "Държавен вестник".

§ 4. В тримесечен срок от влизането в сила на закона Министерският съвет осигурява на комисията и администрацията ѝ необходимите работни помещения и технически средства за

осъществяване на нейната дейност и за съхранение на архива на органите по чл. 1.

§ 5. Охраната на сградата, архива и имуществото на комисията се осъществява от Националната служба за охрана.

§ 6. Комисията започва дейността си с проверка на лицата по чл. 3, ал. 1.

§ 7. (1) Комисията предоставя на ръководителите на службите за сигурност списъци на лицата, заемащи публична длъжност или извършващи публична дейност.

(2) В 14-дневен срок от предоставянето на списъците по ал. 1 ръководителите на службите за сигурност свалят от отчет служителите под прикритие и сътрудниците, заемащи публична длъжност или извършващи публична дейност, и уведомяват комисията за това.

§ 8. В 8-месечен срок от влизането в сила на закона органите по чл. 16, ал. 1 предават на комисията документите на органите по чл. 1, намиращи се в техните структури.

§ 9. Архивите на прекратилите действието си държавни органи по Закона за достъп до документите на бившата Държавна сигурност и бившето Разузнавателно управление на Генералния щаб (обн., ДВ, бр. 63 от 1997 г.; бр. 89 от 1997 г. - Решение № 10 на Конституционния съд от 1997 г.; изм., бр. 69 от 1999 г., бр. 24 от 2001 г.; бр. 52 от 2001 г. - Решение № 14 на Конституционния съд от 2001 г.; изм., бр. 28 от 2002 г.; отм., бр. 45 от 2002 г.) се предоставят на комисията.

§ 10. В едномесечен срок след избирането на членовете на комисията физическите и юридическите лица и институциите са длъжни да предоставят на комисията намиращите се в тях документи на органите по чл. 1.

§ 11. (Изм. - ДВ, бр. 57 от 2007 г., в сила от 13.07.2007 г.) След прекратяване на дейността на комисията всички материали относно дейността ѝ се предават за съхранение съгласно Закона за Националния архивен фонд.

§ 12. За лице, заемало или заемащо длъжност началник на отдел или началник на сектор в служба "Военна информация" към министъра на отбраната или началник на отдел или началник на секция в Националната разузнавателна служба след 16 юли 1991 г., не се установява принадлежност към органите по чл. 1 по смисъла на този закон.

§ 13. След влизането в сила на закона използването на справочния апарат (картотеки, регистрационни дневници, каталози и описи) и архивните документи на органите по чл. 1 се извършва само след разрешение на председателя на комисията.

§ 14. (1) В тримесечен срок от влизането в сила на закона документите, създадени от дейността на полицията, и съдебните дела на областните, военните и военнополовите съдилища в България, образувани в периода от 1 януари 1923 г. до 9 септември 1944 г., се окомплектоват и се подготвят за предаване на Главно управление на архивите по архивни фондове след проверка и сверяване в картотеката и в съответните инвентарни описи.

(2) Предаването се извършва с предавателно-приемателни протоколи, които съдържат пореден номер, номер на фонда, номер на архивното дело и брой листа. В предавателно-приемателните протоколи се отбелязват и констатираните нередности.

(3) С отделен предавателно-приемателен протокол се предават на Главно управление на архивите

инвентарните описи и картотеката с имената на лицата, разработвани от полицията и осъдените по дела на областните, военните и военнополовите съдилища.

(4) Предавателно-приемателните протоколи се изготвят в два еднообразни екземпляра, утвърждават се от министъра на вътрешните работи и от председателя на Главно управление на архивите и се регистрират.

§ 15. В Наказателния кодекс (обн., ДВ, бр. 26 от 1968 г.; попр., бр. 29 от 1968 г.; изм., бр. 92 от 1969 г., бр. 26 и 27 от 1973 г., бр. 89 от 1974 г., бр. 95 от 1975 г., бр. 3 от 1977 г., бр. 54 от 1978 г., бр. 89 от 1979 г., бр. 28 от 1982 г.; попр., бр. 31 от 1982 г.; изм., бр. 44 от 1984 г., бр. 41 и 79 от 1985 г.; попр., бр. 80 от 1985 г.; изм., бр. 89 от 1986 г.; попр., бр. 90 от 1986 г.; изм., бр. 37, 91 и 99 от 1989 г., бр. 10, 31 и 81 от 1990 г., бр. 1 и 86 от 1991 г.; попр., бр. 90 от 1991 г.; изм., бр. 105 от 1991 г., бр. 54 от 1992 г., бр. 10 от 1993 г., бр. 50 от 1995 г., бр. 97 от 1995 г. - Решение № 19 на Конституционния съд от 1995 г.; изм., бр. 102 от 1995 г., бр. 107 от 1996 г., бр. 62 и 85 от 1997 г., бр. 120 от 1997 г. - Решение № 19 на Конституционния съд от 1997 г.; изм., бр. 83, 85, 132, 133 и 153 от 1998 г., бр. 7, 51 и 81 от 1999 г., бр. 21 и 51 от 2000 г., бр. 98 от 2000 г. - Решение № 14 на Конституционния съд от 2000 г.; изм., бр. 41 и 101 от 2001 г., бр. 45 и 92 от 2002 г., бр. 26 и 103 от 2004 г., бр. 24, 43, 76, 86 и 88 от 2005 г., бр. 59 и 75 от 2006 г.) се правят следните допълнения:

1. Създава се нов чл. 273:

"Чл. 273. Който разгласи информация, установяваща принадлежност към Държавна сигурност или разузнавателните служби на Българската народна армия, в нарушение на Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, се наказва с лишаване от свобода от три до шест години и с глоба от петнадесет хиляди до тридесет хиляди лева."

2. Създава се нов чл. 284а:

"Чл. 284а. Длъжностно лице от състава на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия или от нейната администрация, което разгласи информация или разпространи документ в нарушение на Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, станали му известни в това му качество, се наказва с лишаване от свобода от три до шест години и глоба от петнадесет хиляди до тридесет хиляди лева."

3. Създава се нов чл. 284б:

"Чл. 284б. Длъжностно лице, което не свали от отчет сътрудник или служител под прикритие, заемащ публична длъжност или извършващ публична дейност по смисъла на Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, се наказва с лишаване от свобода от три до шест години и глоба в размер от петнадесет хиляди до тридесет хиляди лева."

4. Създава се нов чл. 313б:

"Чл. 313б. (1) Който унищожи, скрие, преправи или повреди документ на Държавна сигурност или на разузнавателните служби на Българската народна армия, се наказва с лишаване от свобода от три до шест години и глоба от петнадесет хиляди до тридесет хиляди лева.

(2) Същото наказание се налага и на онзи, който държи документ в нарушение на Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия."

§ 16. Данните на щатните и нещатните служители и на секретните сътрудници на органите по чл.

1 не представляват лични данни по смисъла на Закона за защита на личните данни.

§ 17. Документите на Държавна сигурност и на разузнавателните служби на Българската народна армия, включително и на техните предшественици и правоприменици, както и архивите на местата за лишаване от свобода, специалните архиви на съда, следствието и прокуратурата и архивите на трудововъзпитателните училища, за периода от 9 септември 1944 г. до 16 юли 1991 г. не представляват класифицирана информация по смисъла на Закона за защита на класифицираната информация.

§ 18. Изпълнението на закона се възлага на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия.

Законът е приет от 40-то Народно събрание на 6 декември 2006 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА НАЦИОНАЛНИЯ АРХИВЕН ФОНД**

(ОБН. - ДВ, БР. 57 ОТ 2007 Г., В СИЛА ОТ 13.07.2007 Г.)

§ 23. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ "НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ"**

(ОБН. - ДВ, БР. 109 ОТ 2007 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2008 Г.)

§ 44. Законът влиза в сила от 1 януари 2008 г.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ИЗБИРАНЕ НА
ЧЛЕНОВЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ ОТ РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

(ОБН. - ДВ, БР. 25 ОТ 2009 Г., В СИЛА ОТ 03.04.2009 Г.)

§ 47. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ОТБРАНАТА И ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ**

(ОБН. - ДВ, БР. 35 ОТ 2009 Г., В СИЛА ОТ 12.05.2009 Г.)

§ 46. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ПРИВАТИЗАЦИЯ И
СЛЕДПРИВАТИЗАЦИОНЕН КОНТРОЛ

(ОБН. - ДВ, БР. 18 ОТ 2010 Г., В СИЛА ОТ 05.03.2010 Г.)

§ 36. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".